

УПРАВЛІННЯ РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СКЛЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Безумовно важливим для ефективного функціонування економіки будь-якої країни є вирішення завдання пропорційного, збалансованого та гармонійного розвитку усіх галузей господарювання. У свою чергу, скляна промисловість виступає однією зі структуроформуючих галузей вітчизняної економіки та здійснює вагомий вплив на формування макроекономічних показників як держави в цілому, так і окремих регіонів зокрема. Водночас, діяльність підприємств скляної промисловості характеризується наявністю вагомих кризових тенденцій, що позначається у формуванні показників фінансового результату та ефективності господарювання (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники ефективності діяльності підприємств скляної промисловості (код 23.1 за КВЕД-2010)

Показник	Роки					Відхилення 2015 р. до 2011 р., +/-
	2011	2012	2013	2014	2015	
Чистий фін. результат, млн. грн.	-301	-676	-543	-2652	-2425	-2124
Рентаб. операційної діяльності, %	1,7	-4,4	-1,7	-16,3	-6,4	-8,1
Рентаб. госп. діяльності, %	-3,9	-9,6	-8,7	-26,2	-17,1	-13,2

Джерело: узагальнено автором за матеріалами Державної служби статистики [6]

За результатами дослідження спостерігається негативна тенденція по всіх показниках. Так, чистий фінансовий результат, що є вимірником ефективності діяльності підприємства, в цілому по підприємствам галузі зменшився на 2124 млн. грн.. Рентабельність операційної діяльності свідчить досліджуваний період має від'ємне значення, що засвідчує наявність негативних тенденцій. Зниження рентабельності господарської діяльності становило -13,2 пункти порівняно з 2011 р. Дані показники свідчать про необхідність формування та удосконалення раціональної системи управління рентабельністю на підприємствах скляної галузі.

Необхідність досліджень у сфері управління рентабельністю господарської діяльності обумовлена тим, що на сьогодні без детального аналізу чинників, що впливають на її формування, неможливо забезпечити стабільне функціонування підприємства. Водночас, для об'єктивного оцінювання ефективності функціонування підприємства недостатньо знати лише абсолютну величину отриманого фінансового результату від господарської діяльності. З позицій принципів економічності та ефективності, доцільним є порівняння отриманих результатів із понесеними у процесі їх досягнення витратами. Відтак, особливістю рентабельності як економічної категорії є комплексний характер. З урахуванням зазначеного, аналіз динаміки показників рентабельності, виявлення причинно-наслідкових зв'язків їх змін мають критичне значення у процесі ідентифікації та реалізації резервів підвищення ефективності господарювання.

Питання визначення сутності та оцінювання рівня рентабельності займають важливе місце у системі наукових досліджень таких вчених-економістів, як М. А. Болух, О. А. Бугуцький, В. С. Дієсперов, В. М. Єрмоленко, О. В. Короткевич, А. А. Мазаракі, І. Г. Яненко та ін. Водночас, високий динамізм умов господарювання підприємств вимагає пошуку сучасних та ефективних підходів до управління рентабельністю підприємств.

Рентабельність напряму залежить від величини прибутку. До відносних показники, які характеризують рентабельність на підприємстві, відносяться наступні: рентабельність інвестованого капіталу, реалізованої продукції, чиста рентабельність реалізованої продукції, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, валова рентабельність операційна та ін. Ці показники в цілому характеризують ефективність роботи підприємства у виробничій, інвестиційній та комерційній діяльності, а також вигідність виготовлення продукції у скляній та інших галузях.

Управління рентабельністю передбачає проведення аналізу економічного стану підприємства та ідентифікацію факторів, що впливають на його формування. Під час аналізу економічного стану на підприємстві слід використовувати адекватні ситуації прийоми та способи оцінки. Вміння правильно оцінити проблему на підприємстві вказує на здатність її вирішення. Проведений аналіз літературних джерел дав змогу визначити, що управління рентабельністю – це процес розпізнавання й визначення кризових явищ в процесі виробництва певного виду продукції та формування заходів щодо підвищення рівня прибутковості [1; 4; 5].

Отже, управління рентабельністю передбачає реалізацію визначеної послідовності етапів, причому першим з них є ідентифікація факторів впливу на формування показників рентабельності. Важливо розрізнити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Підприємство не має можливостей впливу на зовнішні фактори проте, враховуючи їх, можливо зменшити негативні наслідки, які ведуть до зниження рівня рентабельності господарювання. Однак, суб'єкти господарювання мають можливість оперативного реагування на внутрішні фактори.

Після оцінки факторів впливу на рентабельність продукції можливо виявити резерви зростання досліджуваного показника.

Це можуть бути заходи щодо покращення системи маркетингу на підприємстві, зменшення витрат на виробництво продукції, підвищення продуктивності праці працівників, цінова політика. По кожному виду діяльності підприємства проводиться порівняння витрат з обсягом випуску продукції. Це надає можливість аналізувати фактори впливу на величину рентабельності продукції, визначити «слабкі» місця та обрати напрям покращення щодо підвищення рівня прибутковості продукції.

Отже, важливо здійснювати управління рентабельністю господарської діяльності комплексно, враховуючи фактори зовнішнього і внутрішнього середовища.

Список використаної літератури:

1. Баліцька В. В. Рентабельність діяльності суб'єктів господарювання України: оцінювання істинних результатів // Актуальні проблеми економіки. 2012. №11(137). С. 120-130.
2. Заворотній Р. І. Запровадження факторних моделей в оцінювання зростання вітчизняного бізнесу // Актуальні проблеми економіки. 2012. №3 (129). С. 312-321.
3. Звір'юк Г. П. Методичні підходи щодо аналізу прибутковості господарської діяльності суб'єкта господарювання // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2011. №7. С.28 – 36
4. Зінченко О. А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2009. № 28. С.150-155.
5. Короткевич О. В. Рентабельність господарської діяльності підприємств // Економіка і прогнозування. 2008. №3. С. 61-69.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.